

Startside>Familierechtige forhold og arv>Formueretlige retsvirkninger af ægteskab og registreret partnerskab>Ægtefællers formueforhold

Ægtefællers formueforhold

Tyskland

1 Findes der i denne medlemsstat en lovbestemt ordning om formueforholdet mellem ægtefæller? Hvad foreskriver den?

Spørgsmålet om, hvem der ejer aktiver, som er erhvervet under ægteskabet, og hvordan de fordeles efter ægteskabets opløsning, reguleres altid af den relevante ordning om formueforholdet mellem ægtefæller efter familieretten. De formueretlige virkninger af indgåelse af ægteskab reguleres af bestemmelserne i den tyske civile lovbog (*Bürgerliches Gesetzbuch* – BGB) om formueforholdet mellem ægtefæller. BGB omfatter følgende formueordninger: akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*), fuldstændigt særeje (*Gütertrennung*), formuefællesskab (*Gütergemeinschaft*) og den valgfri ordning med akkvisitionsfællesskab (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*).

2 Hvordan kan ægtefæller tilrettelægge deres indbyrdes formueforhold? Hvilke formelle krav er der i dette tilfælde?

Den legale formueordning med akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*) anvendes, medmindre ægtefællerne aftaler andet i en ægtepagt oprettet for notar. Akkvisitionsfællesskabet indebærer særeje under ægteskabet og fordeling af værdiforøgelsen under ægteskabet efter opløsningen af formueforholdet. Ordningen med fuldstændigt særeje (*Gütertrennung*) skal derimod aftales mellem ægtefællerne i et dokument oprettet for notar. Særeje indebærer, at de to ægtefællers formue er fuldstændig adskilt, og en eventuel værdiforøgelse fordeles ikke efter ægteskabets opløsning. Ægtefællerne beholder de aktiver, de hver især har bragt med ind i og erhvervet under ægteskabet, som særeje. Der kan også være særeje, selv om ægtefællerne ikke udtrykkeligt har aftalt en formueordning, f.eks. hvis formueordningen ophæves eller fravælges i ægtepagten, uden at ægtefællerne samtidigt har aftalt en anden formueordning. Ordningen med formuefællesskab (*Gütergemeinschaft*) skal ligeledes aftales mellem ægtefællerne i et dokument oprettet for notar. Under ordningen med formuefællesskab overgår aktiver indbragt i og erhvervet under ægteskabet normalt til ægtefællernes sameje (*Gesamtgut*). Desuden kan ægtefællerne have privat ejendom (*Sondergut*), der ikke indgår som sameje. Der er tale om aktiver, der ikke kan overdrages ved en retshandel (f.eks. fordringer, der ikke kan gøres til genstand for udlæg, eller kapitalandele i et personselskab). Endelig kan en ægtefælle have bestemte aktiver i særeje. Ægtefællerne kan også vælge ordningen med akkvisitionsfællesskab (*Errungenschaftsgemeinschaft*) som en særlig form for formuefællesskab. I så fald skal de anføre i ægtepagten, at alle aktiver, der er erhvervet inden ægteskabets indgåelse, skal indgå som særeje (*Vorbehaltsgut*).

Formålet med den fransk-tyske formueordning, den såkaldte valgfri ordning med akkvisitionsfællesskab (*Wahl-Zugewinnngemeinschaft*), er at undgå problemer med retsforholdet i ægteskabet, navnlig mellem en fransk statsborger og en tysk statsborger, på grund af de forskellige formueordninger. Hvis ægtefællerne vælger denne valgfrie ordning, holdes deres aktiver adskilt under ægteskabet – som under den tyske ordning med akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*). Værdiforøgelsen fordeles først mellem ægtefællerne, når formueforholdet mellem ægtefællerne er ophørt. Selv om der er lighedspunkter i det væsentlige med den tyske ordning med akkvisitionsfællesskab, har den valgfri ordning med akkvisitionsfællesskab en række franske kendetegn. F.eks. tages der ikke hensyn til kompensation for smerte og sorg eller for uforudsete stigninger i værdien af fast ejendom (f.eks. som følge af byggetilladelse) ved fordelingen af værdiforøgelsen.

3 Er der begrænsninger for, hvordan ægtefæller kan tilrettelægge deres indbyrdes formueforhold?

Hvis ægtefællerne ikke mener, at den legale formueordning med akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*) er relevant for dem, kan de oprette en ægtepagt for notar. Ægtefællerne kan f.eks. aftale særeje eller formuefællesskab eller bestemmelser, der afviger fra loven, i en særlig formueordning. Ægtepagten kan også indeholde nærmere bestemmelser om deling af pensionsrettigheder mellem ægtefællerne (*Versorgungsungleich*) eller om underholdsbidrag.

Ved indgåelsen af en ægtepagt skal det imidlertid sikres, at de påtænkte bestemmelser reelt er effektive. Hvis en ægtefælle f.eks. ensidigt stiller ringere, og en række andre forhold gør sig gældende, kan ægtepagten være urimelig og dermed ugyldig. I så fald finder de lovbestemmelser, som ægtepagten skulle udelukke, på ny anvendelse. Der er meget forskellig retspraksis på dette område. Spørgsmålet om, hvorvidt en bestemmelse rent faktisk er urimelig og dermed ugyldig, eller om den skal tilpasses, kan derfor i sidste ende kun vurderes i den konkrete sag.

4 Hvilke retsvirkninger har skilsmisse, separation eller ægteskabsopløsning for formueforholdet mellem ægtefællerne?

Under den legale formueordning med akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*) fordeles værdiforøgelsen ved ophør af formueordningen (f.eks. ved ægtefællens død, skilsmisse eller oprettelse af en ægtepagt om en anden formueordning mellem ægtefællerne). Ved fordelingen af værdiforøgelsen skal den ægtefælle, der under ægteskabet erhvervede flere aktiver end den anden ægtefælle, overføre halvdelen af forskellen i værdiforøgelsen i form af kontante midler til ægtefællen.

Under ordningen med formuefællesskab (*Gütergemeinschaft*) fordeles den fælles formue ved skilsmisse efter opfyldelse af eventuelle forpligtelser. Ægtefællerne har i princippet hver især ret til halvdelen af det overskydende beløb. Hvis ægtefællerne derimod har valgt ordningen med fuldstændigt særeje (*Gütertrennung*), fordeles værdiforøgelsen efter formueordningens ophør ikke som følge af den fuldstændige adskillelse af ægtefællernes formue. Retten til underholdsbidrag er ikke knyttet til formueordningen. Hvis ægtefællerne lever hver for sig, og skilsmissen endnu ikke er gået igennem, kan en økonomisk dårligt stillet ægtefælle i princippet gøre krav på underholdsbidrag på grund af separation fra en økonomisk bedre stillet ægtefælle. Anmodningen om underholdsbidrag på grund af separation er kun gyldig, indtil skilsmissen er endelig. Efter skilsmissen kan den økonomisk dårligt stillede ægtefælle dog på visse betingelser anmode om, at den tidligere ægtefælle tilpligtes at betale underholdsbidrag. Følgende typer underholdsbidrag er anerkendt i loven: børnebidrag, alderspension, ydelser i tilknytning til sygdom eller invaliditet, arbejdsløshed, supplerende støtte, ydelser til uddannelse, efteruddannelse og omskoling og ydelser udbetalt af rimelighedshensyn.

Hvis der er grunde til at omstøde et ægteskab, kan der rejses krav om erstatning og underholdsbidrag i konkrete sager, selv efter ægteskabets omstødelse.

5 Hvilke konsekvenser har det for formueforholdet mellem ægtefællerne, hvis en af dem afgår ved døden?

Under ordningen med akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*) fordeles værdiforøgelsen i tilfælde af en af ægtefællernes død ved at forøge arveloddet (*gesetzlicher Erbteil*) med en fjerdedel, uanset om den afdøde ægtefælle rent faktisk forøgede formuen under ægteskabet. Hvis den efterlevende ægtefælle ikke arver eller frasiger sig arven, kan ægtefællen stille krav om fordeling af den faktiske værdiforøgelse og kan også gøre krav på den såkaldte lille tvangsarv (*kleiner Pflichtteil*). Denne lille tvangsarv beregnes på grundlag af arveloddet, og der tages ikke hensyn til den faste forøgelse af arveloddet med en fjerdedel.

Hvis ægtefællerne har valgt ordningen med fuldstændigt særeje (*Gütertrennung*), fordeles værdiforøgelsen ikke ved ægteskabets opløsning. Den almindelige legale arvefølge er gældende.

Under ordningen med formuefællesskab (*Gütergemeinschaft*) omfatter arven halvdelen af den fælles formue, særeje (*Vorbehaltsgut*) og afdødes private ejendom (*Sondergut*). Den efterlevende ægtefælles arvelod fastsættes efter de almindelige regler.

6 Hvilken myndighed har kompetence til at træffe afgørelse i en sag vedrørende formueforholdet mellem ægtefæller?

Familieretten (*Familiengericht*) har kompetence i sager vedrørende formueret, dvs. sager vedrørende krav, der udspringer af ægtefællernes formueordning, navnlig fordelingen af værdiforøgelsen af ægtefællernes aktiver.

7 Hvilke virkninger har formueforholdet mellem ægtefæller for retsstillingen mellem en ægtefælle og en tredjepart?

En ægtefælle hæfter generelt kun for privat gæld og kun med sin private formue, undtagen for så vidt angår husholdningsgæld.

Der er en række undtagelser fra princippet om fri råderet i ordningen med akkvisitionsfællesskab (*Zugewinnngemeinschaft*). Hvis en af ægtefællerne ønsker at afhænde alle eller næsten alle aktiverne (salg, gave osv.), skal ægtefællen indhente den anden ægtefælles samtykke. Det samme gælder, hvis en ægtefælle ønsker at afhænde genstande, som ægtefællen er enejer af, men som indgår i ægtefællernes husstand.

Under ordningen med fuldstændigt særeje (*Gütertrennung*) kan en ægtefælle derimod afhænde alle sine aktiver, og den anden ægtefælle skal ikke give samtykke til afhændelsen af indbo.

Hvis ægtefællerne har valgt ordningen med formuefællesskab (*Gütergemeinschaft*), forvalter de i princippet den fælles formue i fællesskab, medmindre formueforvaltningen er overdraget til den ene ægtefælle i ægtepagten. En forpligtelse, der udspringer af en retshandel, som er indgået af en ægtefælle under formuefællesskabets varighed, kan kun opfyldes med den fælles formue, hvis den anden ægtefælle godkender retshandlen, eller hvis denne retshandel berører den fælles formue, selv uden ægtefællens samtykke.

8 En kort beskrivelse af proceduren for opdeling, herunder deling, fordeling og afvikling, af formueforholdet mellem ægtefæller i denne medlemsstat.

Den fælles bolig og indboet kan fordeles under separationen eller efter skilsmissem. Hvis der er opstået fælles ejerskab på anden vis, og ægtefællerne ikke kan nå til enighed, skal genstanden bortauktioneres, og provenuet deles.

9 Hvilken procedure og hvilke dokumenter eller oplysninger kræves der normalt for at registrere fast ejendom?

Hvis ægtefællerne vælger formuefællesskabet (*Gütergemeinschaft*) som formueordning, skal de indgive en ægtepagt bekræftet af en notar til tinglysningskontoret og anmode om, at tingbogen berigtiges. I alle andre tilfælde, dvs. hvis ægtefællerne ikke vælger formuefællesskabet som formueordning, skal tingbogen ikke berigtiges.

Sidste opdatering: 02/11/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.